

3 **วิถีเพศภาวะ: เสริมพลังสุขภาวะครอบครัว**4 **(Gender Approach: Family Health and Wellbeing Empowerment)**

6 การใช้วิถีเพศภาวะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนทางบวกต่อการเสริมพลังสุขภาวะครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม ให้ได้เพิ่มพูนศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถที่จะดูแลสมาชิกทุกเพศทุกวัยของครอบครัวให้มีสุขภาวะที่ดี จะทำให้ครอบครัวเป็นครอบครัวสุขภาวะ โดยที่สถาบันทางสังคมต่าง ๆ มีข้อมูล องค์ความรู้ แนวทางการขับเคลื่อนงานที่มีความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะ อาทิ การกำหนดกฎหมาย นโยบาย มาตรการ การจัดการศึกษา ระบบสวัสดิการ และบริการต่าง ๆ ที่มุ่งให้เกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมระหว่างบุคคลเพศต่าง ๆ ทั้งผู้หญิง ผู้ชาย และผู้หลากหลายทางเพศ จะนำไปสู่การมี ครอบครัว และสังคมที่มีสุขภาวะ มีความมั่นคง และสงบสุข

14 สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สิบสอง

15 ได้พิจารณารายงาน เรื่อง วิถีเพศภาวะ: เสริมพลังสุขภาวะครอบครัว*

16 ระบุว่า หน่วยงานภาครัฐได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคหญิงชายมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่การผลักดันนโยบาย มาตรการ หรือการดำเนินงานที่มีความละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมยังจำเป็นต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง

19 ตระหนักว่า ปัจจุบันครอบครัวไทยมีหลายประเภท และสมาชิกครอบครัวต่างกลุ่มช่วงอายุ มีบทบาทหลากหลายแตกต่างจากเดิม ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบสร้างเพศภาวะ ความแตกต่างทางประเภทครอบครัว ชาติพันธุ์ ศาสนา และกลุ่มช่วงอายุของสมาชิกครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีแนวคิด วิธีการเลี้ยงดูสมาชิก และดำเนินความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แตกต่างกัน การใช้วิถีเพศภาวะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสุขภาวะครอบครัวสามารถทำให้เกิดขึ้นได้

24 กังวลว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงอิทธิพลของเพศภาวะที่มีต่อสุขภาวะของสมาชิก และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีอคติว่าการปรับเปลี่ยนเพศภาวะจะทำให้ครอบครัวแตกแยก ปัจจุบันกลไกของรัฐไม่มีกิจกรรมเป็นรูปธรรมที่แสดงถึงการมีนโยบาย มาตรการ หรือการดำเนินงานที่มีความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะ นอกจากนั้นบุคลากรหน่วยงานภาครัฐขาดความรู้ และทักษะการวิเคราะห์เพศภาวะ มาใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน และกำหนดแนวทางดำเนินงาน รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เพศภาวะของสมาชิกในครอบครัวไทยส่วนใหญ่ไม่มีความเสมอภาค และเป็นธรรม เกิดผลลบต่อสถานการณ์สุขภาวะของสมาชิกครอบครัว และสุขภาวะครอบครัว

31 หวังใ้หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะด้านสุขภาพ และสวัสดิการสังคมขาดข้อมูลพื้นฐานจำแนกเพศที่ครบถ้วน และข้อมูลครอบครัวที่มีรูปแบบเป็นปัจจุบัน บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องขาดองค์ความรู้ที่จะใช้

* เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๑ / หลัก x

33 วิธีเพศภาวะในการเสริมพลังสุขภาวะครอบครัว และยังต้องการการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง
34 และมีทักษะเชิงบวกเกี่ยวกับเพศภาวะ

35 เห็นว่า การทำให้สังคมตระหนักรู้ว่ายังมี ความไม่เท่าเทียมทางเพศเป็นภารกิจของทุกภาคส่วนที่ต้อง
36 ดำเนินการอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง ที่สำคัญคือการทำให้ครอบครัวใช้วิถีเพศภาวะปมเพาะสมาชิก
37 ครอบครัวให้มีความยืดหยุ่นในบทบาท และให้คุณค่าต่อทุกเพศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมได้นั้น นอกจาก
38 ครอบครัวต้องปรับเปลี่ยนตัวเองแล้ว หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินงานต่าง ๆ อย่างมีความ
39 ละเอียดย่อนเชิงเพศภาวะ โดยมุ่งให้เกิดสุขภาวะครอบครัว เป็นการลดความเหลื่อมล้ำหรือขจัดการเลือก
40 ปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากเพศภาวะ และส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมทางเพศในสังคม จึงจะเป็น
41 การเสริมพลังครอบครัวให้มีความสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน

42 จึงมีมติดังต่อไปนี้

43 ๑. ด้านการปรับเปลี่ยนครอบครัวในการเลี้ยงดูเด็ก และเยาวชน

44 ๑.๑ ขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยโดยกรมกิจการสตรีและ
45 สถาบันครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมสุขภาพจิต และกระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์คุณธรรม
46 (องค์กรมหาชน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และ
47 ผู้เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูเด็ก และเยาวชน ในเรื่องเพศภาวะกับสุขภาวะของสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งการ
48 จัดกิจกรรมครอบครัวที่ส่งเสริมการให้คุณค่ากับทุกเพศอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม

49 ๑.๒ ขอให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
50 สนับสนุนให้ผู้นำชุมชนตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากความไม่เสมอภาค และไม่เป็นธรรมทางเพศภาวะที่มี
51 ต่อสุขภาวะครอบครัว ส่งเสริมให้ชุมชนสร้างสรรค์กิจกรรมที่สนับสนุนครอบครัวให้คุณค่ากับทุกเพศอย่าง
52 เท่าเทียม มีความยืดหยุ่น และยอมรับการปรับเปลี่ยนบทบาทหญิง ชาย และผู้หลากหลายทางเพศ

53 ๒. ด้านการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อสังคม

54 ๒.๑ ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
55 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสถาบันอุดมศึกษา
56 ของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการศึกษาทุกระดับให้บูรณาการความรู้เรื่องเพศภาวะเข้าในหลักสูตร
57 สื่อการสอน และเสริมสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้สนับสนุนความเสมอภาค และเป็นธรรมทางเพศภาวะ

58 ๒.๒ ขอให้กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
59 สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เสริมความเข้มแข็งในการสร้างสื่อสาธารณะที่เน้นความเสมอภาค
60 และเป็นธรรมทางเพศภาวะ

61 ๒.๓ ขอให้องค์กรสื่อต่าง ๆ โดยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ องค์กรกระจาย
62 เสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท) รวมทั้งสมาคมวิชาชีพสื่อที่มีบทบาทในการกำกับดูแล
63 งานด้านสื่อ ผลักดันให้องค์กรสื่อต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะ ไม่นำเสนอเนื้อหา
64 ที่มีลักษณะการตีตรา ไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ และสนับสนุนการสร้างความรู้ความตระหนักให้สังคมเคารพ
65 ความแตกต่างหลากหลายในมิติเพศภาวะ

66

67

- 68 ๓. ด้านการพัฒนาข้อมูลและองค์ความรู้
- 69 ๓.๑ ขอให้กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ และกระทรวงการพัฒนา
- 70 สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน และ
- 71 หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาฐานข้อมูล หรือเชื่อมโยงข้อมูลที่มีการแยก เพศและประเภท
- 72 ครอบครัวไทย เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมสุขภาพของครอบครัว
- 73 ๓.๒ ขอให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสำนักงานการวิจัย
- 74 แห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งเงื่อนไขการให้ทุนโครงการต่าง ๆ ทางด้าน
- 75 สังคม ชุมชน ครอบครัว และสุขภาพว่าต้องแสดงถึงความละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ
- 76 ๔. ด้านการพัฒนาทักษะบุคลากรภาครัฐ
- 77 ๔.๑ ขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการสตรีและสถาบัน
- 78 ครอบครัว และสำนักงานปลัดกระทรวงฯ ทุกกระทรวง พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความตระหนักในเรื่องเพศ
- 79 ภาวะ และทักษะในการวิเคราะห์และบูรณาการมิติเพศภาวะไว้ในนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และ
- 80 โครงการ
- 81 ๔.๒ ขอให้ทุกกระทรวงกำหนดตัวชี้วัดความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะอย่างชัดเจน เพื่อการ
- 82 กำหนดแผนแม่บทด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศของทุกหน่วยงาน โดยมีการบูรณาการมิติ
- 83 เพศภาวะ สำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้งบุคลากรภายในกระทรวง ภายนอกกระทรวง และประชาชน ทั้งนี้ ควรให้
- 84 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และรายงานผลต่อสาธารณะ
- 85 อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
- 86 ๔.๓ ขอให้กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย กรมควบคุมโรคติดต่อ กรมการแพทย์ กรม
- 87 สุขภาพจิต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับ
- 88 ทุกวิชาชีพมีความเข้าใจเรื่องเพศภาวะ วิถีเพศภาวะ สามารถจัดบริการสุขภาพทุกระดับได้อย่างมีความ
- 89 ละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำปรึกษา จิตบำบัด จิตสังคมบำบัด ครอบครัวบำบัด
- 90 บริการอนามัยการเจริญพันธุ์ มีข้อมูลแยกเพศหญิง ชาย และผู้หลากหลายทางเพศ เพื่อใช้วิเคราะห์เพศภาวะ
- 91 และออกแบบบริการที่มีความละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ และกำหนดเป็นตัวชี้วัดการดำเนินงาน
- 92 ๕. ด้านกฎหมาย ขอให้ภาคการเมืองโดยพรรคการเมืองทุกพรรคผลักดันให้เกิดกลไกทางกฎหมาย
- 93 เพื่อให้ผู้หลากหลายทางเพศได้รับการรับรองอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรมในทุกมิติ รวมทั้งกำกับ ติดตามให้
- 94 มีการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
- 95 ๖. ขอให้ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพ
- 96 แห่งชาติครั้งที่ ๑๔